

Kdo chodí v temnotách, kde není žádná záře, ten ať doufá v Hospodinovo jméno a opře se o svého Boha.

(Izajáš 50,10)

Nové Bratrské Listy

Z obsahu:

adventní kázání

Konrád Waldhauser

B. Matěj Červenka

bratr biskup Gill (1928-2019)

pozdání na svatbu

obsah

kázání

Nenadále vstoupí do svého chrámu (*E. Šormová*) 87

biblické a teologické studie

Láska (*P. Pokorný*) 89

Ježíšovo lidství (*P. Pokorný*) 91

dějiny

Konrád Waldhauser (jhjr) 92

Matěj Červenka (*J. Halama*) 96

unitas fratrum

Rozloučení s bratrem

biskupem Th. Gillem (*ek*) 103

Th. Gill - životopis (*red*) 104

Situace v Albánii 109

(*Unity Newsletter*)

náš seniorát

Konvent 2019 (*SIM*) 110

vánoční modlitba 111

(*H. Albertz*)

pozvání na svatbu (*Š. Hájek*) 112

Nové Bratrské Listy

21. ročník (2019)

Vydává OCHRANOVSKÝ SBOR

při ČCE v Praze

Čajkovského 8, 130 00 Praha 3

mail redakce: halama@etf.cuni.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

editorial

Milé čtenářky, milí čtenáři,

Nové bratrské listy se dostávají na konec 21. roku své existence, máme tu čas vánoc a konce roku, tematika konce je tedy svým způsobem symbolická.

Zvolili jsme ji však pouze v úvodním kázání - o příchodu soudu, a na poslední stránce, s nadějným výhledem ke svatbě Beránkově.

Ostatní příspěvky, které se k tématice vztahují, jsou prostě dány. Jubilejní výročí odchodu pastýřů starých, Konráda Waldhausera a bratra Červenky, stejně jako odchod našeho současného biskupa Jednoty Th. Gilla jsou důvodem k zamyšlení nad tím, jak Pán Bůh dává církvi své svědky v každém čase a za všechno můžeme být vděční.

A zatímco u nás padají prosincové teplotní rekordy, na lidi v Albánii padaly před pár týdny domy a situace po neštěstí bude zkouškou lidské solidarity a lásky.

O Boží solidaritě a lásce pak je zvěst vánoc, kterou připomínáme biblickými studiemi, bratří Petra a Pavla Pokorných.

A přestože se mi při poslechu zpráv stále znovu ozývá Hamletovo „vymknu ta z kloubů, doba šílí“, vím, spolu s vámi, že našemu Pánu se ani doba, ani nikdo z nás z ruky nevykne, což stačí k vánoční radosti, kterou vám přeji.

Bratrsky Váš

Jindřich Halama

Děkujeme za podporu pro náš časopis.

Číslo účtu 2900700247/2010

kázání

Nenadále vstoupí do svého chrámu

Unavujete Hospodina svými slovy. Ptáte se: „Čím ho unavujeme?“ Tím, že říkáte: „Každý, kdo se dopouští zlého, líbí se Hospodinu, takovým on přeje.“ Anebo: „Kde je Bůh zastávající právo?“ „Hle, posílám svého posla, aby připravil přede mnou cestu. I vstoupí nenadále do svého chrámu Pán, kterého hledáte, posel smlouvy, po němž toužíte. Opravdu přijde, praví Hospodin zástupů. Kdo však snese den jeho příchodu? Kdo obstojí, až se on ukáže? Bude jako oheň taviče, jako louh těch, kdo bílí plátno. Tavič usedne a pročistí stříbro, pročistí syny Léviho a přetaví je jako zlato a stříbro. I budou patřit Hospodinu a spravedlivě přinášet obětní dary. Obětní dary Judy a Jeruzaléma budou pak Hospodinu vítány jako za dávných dnů, jako v dřívějších letech. Předtím vás však přijdu soudit, rychle usvědčím cizoložníky a čaroděje, křivopřisežníky, utiskovatele námezdníků, vdov a sirotků, ty, kdo odpírají právo bezdomovci a mě se nebojí, praví Hospodin zástupů.“

(Mal 2,17 - 3,5)

Unavili jste Hospodina svými slovy. Lid navrátivší se ze zajetí pocituje únavu. Staví z rozvalin nový chrám, obnovuje svá rozbořená obydlí. Znovu, z ničeho, od píky. Je třeba postavit hradby. Je třeba zařídit spoustu věcí. Je třeba vychovávat další generaci. Je třeba odvádět poplatky Kýrovi.

*Bohoslužba nějak běží. Stává se pro některé kněží rutinou a pro některé lidi běžnou součástí života. Příliš rychle si kněží i lid zvykli na to, že mohou znovu svobodně sloužit Bohu ve svém novém chrámu. Myslím si, že není unaven jenom Hospodin tím, jak k němu volá vyvolený lid. Jsou unavení i lidé. *Kde je Bůh zastávající právo?* Dotazují se mezi sebou. A přiznejme si, sestry a bratři, že mnohdy bychom chtěli, aby už Bůh zasáhl. A mnoho lidí od církve odpadlo, protože říkali, ten váš Bůh se nezastává práva utlačovaných, trpících, sociálně vyloučených. Přejeme si, aby právo a spravedlnost vyšly najevo. Chceme, aby již s konečnou platností byli označeni ti zlí a ponecháni jenom ti dobří.*

Lid je zklamán, že všechna obnova Jeruzaléma je provázena těžkostmi. Lidu Božímu se zdá, že každý, kdo se dopouští zlého, líbí se Hospodinu, že takovým on přeje. Lid pravděpodobně usuzuje podle toho, jak složité je prosadit právo v krajině, kde krom Božího lidu žijí i pohané. Možná, že se právě tím zlým nechali uhranout. Nevídí dobré věci, které každodenně od Hospodina dostávají. Vidí jen trápení, těžkosti, toho zlého. Vidí jenom svoji bezmoc.

Unaveným lidem se zdá, že Hospodin pozbyl jakéhokoli vlivu na běh dějin. Do jejich srdce se vkrádá pochybnost a strach. Opravdu je Hospodin spravedlivý, nebo

jsme uvěřili někomu, jenž nemůže být naší každodenní skutečností? Hospodin je z myslí lidu vytlačován všedními starostmi, na které podle lidí Bůh nestačí.

Není divu, že unavený lid svými neustálými nářky a výčitkami unavuje Hospodina. Co je to za otázky, co je to za pochybnosti, co je to za malou víru Božího lidu? Co je to za nářky na místě Božím – v chrámu? Místo chval a písní jenom samé stěžování.

Nenadále pak vstoupí do svého chrámu Pán, kterého hledáte, posel smlouvy, po němž toužíte. Abychom nepochybovali. Abychom nenařikali, Hospodin zaslubuje svému lidu. Už nebudete předěšeni z toho, že Hospodin v chrámu mlčí, že bohoslužba se stává něčím nezajímavým a fádním, možná i přežitým. Do prostoru, kde je vše umrtveno, kde se ze zvyku konají oběti, znenadání přijde Pán.

A bude to ten, po kom toužíte, kterého ve svých modlitbách hledáte. Přijde znenadání. Přijde do vašeho shromáždění. Bude to nečekané.

Otázkou je, jestli vy jej ještě čekáte. Jestli jste si již nezvykli na to, že nepřichází.

Jako by Hospodin říkal: Stěžujete si, naříkáte, toužíte, ale Bůh je s vámi ve vašem životě. Vaše srdce je však okoralé, a proto máte dojem, že Bůh mlčí. Příliš rychle jste se unavili, příliš rychle jste přestali Boha chválit, když vše nešlo tak, jak byste si představovali.

Kdo však snese den jeho příchodu? Kdo obstojí, až se on ukáže? Jako by Bůh Izraelcům, ale i nám, říkal: Víte vlastně, po čem toužíte, co hledáte? Chcete právo a pořádek, přitom u vás je toho mnoho v nepořádku. Osočujete Hospodina, že nezasahuje, hledíte na ostatní lidi a národy, a přitom se zahledte do vlastních řad.

Jako by prorok Malachiáš, věrný posel Hospodinův, říkal: Ten Pán, co vstoupí do chrámu, vás bude tříbit. Nebude jen tříbit ty zlé a bezbožníky, jak vy je vidíte ve svém spravedlivém hněvu. Začne se totiž z míst chrámu, začne se od vás.

Bude jak oheň taviče, jako louh těch, kdo bělí prádlo. Příchod toho Pána do středu chrámu bude soudem. Oheň taviče a louh běličů bude pracovat mezi vámi, aby očistil to, co se nahromadilo od návratu z Babylonského zajetí.

Posel tuto zprávu vyřizuje unavenému lidu jako něco, co jej má potěšit, povzbudit, vytrhnout z letargie.

Potěšení a radost spatřuji v tom, že zaslíbení, které dostává ustěžovaný lid, není o naprosté zkáze, zničení, o odcizení. Je o soudu. Soud je zde prostředkem k nápravě. Je prostředkem k obnovení lidu a především představitelů Božího lidu.

Tavič sedne a pročistí stříbro, pročistí syny Léviho a přetaví je jako zlato a stříbro. Možná, že stížnosti Bohu ani tak nebyly na ty nevěřící okolo, ale na ty syny z rodu Lévi. Mohli bychom dnes říct na kazatele, představitele církve, na ty, kdo vedli Izrael. Mnohdy na církev hubujeme a stěžujeme si, jak zesvětštila, jak se změnila k horšímu, jak bohoslužby ztratily vážnost.

Prorokova slova nás starostí nad zpronevěřilou církví zbavují. *Usedne tavič a pročistí sbory, církve.* Pročistí, aby v ní zazářilo zbylé stříbro a zlato. Tedy něco, co má hodnotu, stálost i pevnost.

Potěšení a radost spatřuji v tom, že Hospodin, který přijde do středu své církve, z nás vytaví všechny příměsi, nečistoty. Vše co nám brání v dobré bohoslužbě. Vše, co nám brání zastávat se práva a sirotků. Vše, co nám brání být solí země. Naše neustálé očekávání, víra v moc Boží, v jeho právo a spravedlnost má moc přetvářet náš každodenní život. Život jako pravou bohoslužbu slouženou nám samotným Bohem. Amen.

Eva Šormová

biblické a teologické studie

Zamyšlení, které se vůbec nezmiňuje o vánocích, o narození, žánní andělé a pastýři ... je to vůbec vhodné, číst si to na vánoce? Je to však svědectví o Boží lásce a otázka, jak ji umíme poznávat a přijímat – a to by se k vánocům hodit mohlo. Posuďte sami:

Láska

V bibli je mnoho podobenství, kterým není lehké porozumět. V bibli je mnoho příběhů a prorocství, které vyžadují znalost starověkého prostředí a života, abychom rozpoznali jejich smysl. Mnoho vět v bibli je složitých k pochopení. Takže zajásáme, když čteme: *Bůh je láska*. Jednoduše a srozumitelně je řečeno vše. „Bůh je láska“ musí být pochopitelné každému. Takové slovo si každý pamatuje. V českých domovech (zvláště evangelických) bývalo zvykem, že se místo obrazů zavěšovaly na zeď citáty z bible. Nejčastěji nad postel, aby člověk s myšlenkou na Boží slovo každý den uléhal a vstával, anebo nad dveře, aby každý, kdo vstoupí, hned viděl, co je pro obyvatele domu tím nejdůležitějším. *Bůh je láska* patřilo k těm nejoblíbenějším biblickým slovům, která se takto zavěšovala.

Bůh je láska. Čistě a průzračně, jako když na mořském dně spatříš perlu, čistě a průzračně je zachyceno to základní, nejhlubší, nejvyšší, poslední pravda vesmíru, místo, ve kterém se všechno spojuje a potkává, dostává smysl.

Bůh je láska a to jediné potřebné a smysluplné je: milovat. Nepotřebujeme ani dlouhá léta studovat teologii, nemusíme mít ani maturitu, nemusíme ani vychodit Nedělní školu, abychom tomu porozuměli. I mentálně postižení vědí, oč jde (a možná lépe, než leckdo dobře studovaný). Bůh je láska – tím slovem se otvírá prostor sahající za hranice církve a všeho náboženství. *Vždyť kdo miluje, zná Boha*. Každý,

kdo miluje – bez ohledu na své sociální zařazení, bez ohledu na svůj původ, na své intelektuální a spirituální schopnosti – kdo miluje, zná Boha. A kdo nemiluje? Kdo neví, co je láska? S tou se přece setkal každý! Láska prochází celým světem, všemi kulturami a vírami. To tedy znamená, že Bůh je všem blízko, všem je znám.

Bůh je láska je ovšem zároveň zkratka. Jako každá zkratka, může i tato zkratka být výstižná anebo nic neříkající. Jako třeba EU – kdekdo okamžitě ví, že je to Evropská unie, ale málokdo vám řekne, co to vlastně znamená, jaká je zakládající idea EU, jaký smysl, jaká struktura. Zkratka nic neříká tomu, kdo neprošel celým příběhem. Zkratka může být i zneužita a vykládána jako pravý opak – přemyslím o tom, kolikrát se to dělo v křesťanských dějinách. Když třeba někteří viděli, jak se v církvi lže, když o tom chtěli mluvit, byli umlčovani: nektrizujte, nenapadejte své představitele, vždyť *Bůh je láska*. Kolikrát toto slovo bylo chápáno jako pěkná fasáda sborů, kde se máme přece všichni rádi.

Bůh je láska – vypadá to jako barvotiskový obrázek. Jako něco, co všichni známe, ale co říkají jen ti, kdo jsou v pohodě a v bezpečí, v teplém hnízdečku, v harmonických vztazích se svými blízkými. Ale většina lidí na světě, ti, kdo zápasí o holé přežití, o spravedlnost obklopeni krutostí a bezohledností – jak by si mohli něco takového říci? Kde je ta láska? Kde je ten Bůh?

Ale právě když si začneme klást takové otázky, je ten pravý čas připomenout si celý příběh Boží lásky. Alespoň stručně: *V tom je láska ... že Bůh poslal svého Syna jako oběť smíření za naše hříchy*. Tady je naznačen ten příběh lásky. Láska není mimo zlo, nýbrž láska Boží se se zlem utkává. Láska moc dobře zná hřích, který prolévá krev, působí smrt. Láska, o které bible mluví, má za sebou drama, zápas se zlým. Láska Boží není v tom, že by Bůh vytvořil nějaký ostrov pohody, nějaké společenství mimo zlo, ale láska Boží je v tom, že Syn Boží přišel za hříšníky, usedl s nimi k jednomu stolu, přinesl jim odpuštění a naději, za ně zemřel a pro ně byl vzkříšen. Když evangelium říká, že *Bůh je láska*, neslibuje nám, že můžeme počítat všude s dobrou vůlí, že se vždycky setkáme jen s laskavou odezvou, že kolem nás budou jen samí pomilováníhodní lidé. Láska Boží se ukazuje právě tam, kde jakoby pro nějakou lásku žádné místo není. Láska Boží vstupuje tam, kde láska chybí. A do těchto míst jsou vysíláni ti, které si tato láska získala. Jako příjemci Boží lásky dávejte lásku těm, kdo žádnou nemají, kdo vám nemají co nabídnout, kdo (myslíme si třeba) naši lásky ani nejsou hodni. Ale takhle milovat znamená milovat po Božím způsobu.

Bůh je láska. Tak to bývá napsáno na cedulce nade dveřmi. Neznamená to, že ten dům je plný pohody a prostý konfliktů. Cedulka „Bůh je láska“ je odkazem na příběh Božího Syna. Cedulka „Bůh je láska“ je pro nás výzvou a pozváním, abychom se svým příběhem připojili k jeho (Kristově) cestě. *Bůh je láska* nám teprve Kristovým příběhem dává smysl. *Bůh je láska* nám není zkratkou, ale cílem. Vede k němu cesta kříže, avšak se zaslíbením vzkříšení.

Pavel Pokorný. Slovo na všední den i neděli. Mlýn 2005.

Ježíšovo lidství

Začneme od konce: Ježíš se narodil jako člověk. Už apoštol Pavel o tom píše: *Když se naplnil stanovený čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného z ženy...* (Ga 4,4), nebo *...stal se jedním z lidí* (Fp 2,7). Evangelista Jan je si jist tím, že římský úředník Pilát mluvil pravdu, když o utýraném Ježíši prohlásil: *Hle, člověk* (J 19,5). Jestliže křesťanská věrouka později zdůraznila, že Ježíš byl pravým Bohem a pravým člověkem (Chalkedonské vyznání z 5. století), šlo jí o to, že Ježíš je prostředníkem mezi Bohem samotným a člověkem, prostředníkem dokonalým a dostačujícím k záchraně lidství všech lidí, k tomu, aby mohli dojít společenství s Bohem. Obraz Boha intervenujícího zvnějšku do dějin a lidských životů stojí v Bibli na okraji jejího svědectví. Bible takovou možnost samozřejmě připouští a brání se představě absolutní nezávislosti, autonomie člověka, ale zřetelně počítá s jeho autonomií relativní, částečnou. Jako když rodiče vychovávají dítě, musí přijít po době, kdy je vedou zvenčí (doslova „za ruku“), chvíle, v níž je musí nechat samostatně jednat s nadějí, že se k nim samostatně přizná a stane se jejich skutečným partnerem a společníkem. Jsou-li to dobří rodiče, nechají mu svobodu, ale ujistí je zároveň, že k nim může kdykoli přijít a má u nich svůj domov. Mohou být přivoláni na pomoc, ale kdyby celý život dítěte usměrňovali předem naprogramovanými intervencemi zvenčí, udělali by z něho loutku a dítě by se nikdy nestalo člověkem. Kdyby tak jednal Bůh, nebylo by sice na světě utrpení a konfliktů, nebylo by tu tajemně absurdní zneužití lidské svobody (hřích), nebylo by třeba apoštolského vyznání s jeho „věřím“, ale nebylo by také skutečných lidí, byl by to konec Božího záměru vzbudit si člověka, který by s ním mohl vstoupit do vědomého společenství.

Boží záměr by ovšem stejně tak ztroskotal, kdyby si člověka přestal všimát. Proto se rozhodl prostřednictvím lidí, kteří žijí v podmínkách lidských dějin, ukazovat na to, co odpovídá jeho vůli, a své rozhodující rozhodnutí zjevit v člověku, který se ztotožnil s jeho vůlí a přes odpor lidského odcizení (hřích) ji začal uskutečňovat v dějinách. To mohl ale udělat jen na místě člověka. Proto křesťanská vyznání tak zdůrazňují Ježíšovo lidství, jeho narození z ženy. Pozdější výklady to někdy chápaly a ještě i dnes chápou tak, jako by Ježíš byl Bohem přestrojeným za člověka – že všechno věděl, všechno mohl, ale jen hrál svou bezmoc. Ale tak tomu není. To by byl blud, podle kterého by Ježíš jen hrál divadelní roli. Nesmírně těžkou, ale přece jen divadelní roli, při které by věděl, že se nakonec v nebeské šatně osprchuje od pozemské špíny. Ježíš byl plným člověkem a jeho příběh byl také lidským bojem o poslušnost Boha jako Otce... Hleděno shora, z hlediska Božího a z hlediska velikonocní víry jeho „sestoupení“ (Ef 4,9; J 3,13) znamená, že se dobrovolně vzdal svých božských vlastností, *zmařil sám sebe* (Fp 2,7), i když současně právě pro svou poslušnost zůstal plně na straně Boží: *Byl bohatý, ale pro vás se stal chudým* (2K 8,9). Slova o *podobě člověka* ve Fp 2,7 nechtějí zdůraznit, že se člověku toliko podobal (ale ve skutečnosti byl nadčlověkem či polobohem), ale měla vyjádřit, že se jeho

rozhodování, v němž (na rozdíl od ostatních lidí) zachoval poslušnost Bohu, dalo v podmínkách stejných, jaké mají ostatní lidé, že to neměl jinak ulehčené. Nicejsko-cařihradské vyznání vyjadřuje dvě stránky této skutečnosti. Mluví o „vtělení“ (přijal tělo) ve smyslu Ježíšova života v podmínkách hříšného světa (slovo se stalo tělem – J 1,14) a o jeho lidství (stal se člověkem), tj. o tom, že v těchto podmínkách žil život a plnil své poslání jako člověk, jako skutečný člověk „k obrazu Božímu“.

(Petr Pokorný. Apoštolské vyznání. Mlýn 1994.)

dějiny

Počátky reformního hnutí v Praze Konrád Waldhauser – 650 let

8. prosince 1369 zemřel v Praze kazatel Konrád Waldhauser, který je v dějinách křesťanství v Čechách uváděn vedle Milíče z Kroměříže jako předchůdce Jana Husa. Waldhauser byl na rozdíl od Milíče kazatel německého jazyka, jeho působení tedy ovlivňovalo hlavně německy mluvící obyvatelé Prahy.

Waldhauser nepocházel z Čech, byl Rakušan, ale kde se přesně narodil známo není, stejně jako datum, kdy se to stalo. On sám ve známých textech nikde bližší údaje o rodičích ani místě a čase svého narození neuvedl. Podle různých okolností se doba jeho narození datuje do počátku 20. let 14. století, řekněme kolem roku 1320, spíše po něm než před ním.

Waldhauserovo „příjmení“ je jméno obce a kláštera, Waldhausen v Horních Rakousích, asi 40 km východně od Lince. V tomto klášteře Konrád žil jako člen řádu augustiniánů, kteří měli kázání jako svůj přední úkol. Z toho, že vstoupil jako mladý do tohoto kláštera, můžeme předpokládat, že se narodil v tomto kraji. Zajímavější je, že kandidáti mnišství z tohoto kláštera byli posíláni na vyšší školu do Českého Krumlova, pod patronací pánů z Rožmberka. Ačkoli o tom zase nemáme žádný písemný doklad, je pravděpodobné, že Konrád zde studoval, čemuž by nasvědčovala i skutečnost, že za jeho příchod do Prahy o dvacet let později se přimlouval i jeden šlechtic z Rožmberského rodu.

Jeho vzdělání bylo přiměřené jeho stavu, naučil se dobře latinsky a četl důležité církevní otce a výklady k bibli, aby se připravil na své povolání. Když později v Praze uvažuje o vzdělání, píše ve své Obrance, že kdyby před 20 lety věděl, že to pomůže oslavě Boha a jeho pravdy, byl by se studiu věnoval mnohem důkladněji.

Na kněžství byl Konrád vysvěcen pravděpodobně 1349, nejspíš v Pasově, což bylo sídlo biskupství, kam klášter patřil. V roce 1350 se vydal s mnohými dalšími věřícími na pouť do Říma, neboť tento rok byl vyhlášen papežem jako jubilejní a byly nabízeny mimořádné odpustky. Neměl-li Konrád ostré výhrady ke stavu církve do té doby (což nevíme), tato pouť mu poskytla dostatek podnětů pro ostrou kritiku církevních poměrů. Způsob nabízení a prodeje odpustků, životní styl kněží a mnichů, obsazování církevních úřadů a obchodování s nimi, to všechno mladého mnicha rozhořčovalo a motivovalo k velmi kritickým kázáním.

Když se na minulost ohlíží mnohem později, v době husitské, mistr pražské univerzity Matěj z Janova, vidí rok 1350 jako bod zlomu, kdy bylo prolomeno mlčení o zkáze církve, do té doby udržované Antikristem. Dva Boží svědkové, Eliáš a Enoch, byli posláni od Boha, aby toto zhoubné mlčení ukončili – netřeba dodávat, že těmi dvěma svědky pro něj byli Konrád Waldhauser a Milíč z Kroměříže (o této době, ne však o Waldhauserovi, si můžeme prospěšně číst v knize „Slovem obnovená“, čítanec k dějinám reformace z dílny A. Molnára).

Konrád Waldhauser se po návratu věnoval plně kazatelské činnosti, na různých místech Rakouska, ale již 1351 byl zřejmě proslulým kazatelem, kázal tou dobou ve Vídni před Vévodou Albrechtem, čímž začala doba, kdy jeho posluchači byli členové nejvyšších rodů.

S Čechami se Waldhauserovy osudy spojily až v roce 1363. Do té doby působil jako putující augustiniánský kazatel na nejrůznějších místech Rakouska. Na jaře 1363 však přišel do Prahy. Bližší okolnosti zase nevíme, proč právě Praha, zda jej někdo pozval, nebo se Waldhauser chtěl podívat do sídla císaře Karla IV. a přispět svým kázáním obnově církve i tady – můžeme se jen dohadovat. Jisto je, že se zdržel pár týdnů, jeho kázání tu zanechalo mimořádný dojem a vrátil se zpátky, aniž by císaře potkal (Karel IV byl v roce 1363 v Praze až po 1. květnu).

Dojem, který Konrád v Praze zanechal, byl dost silný na to, aby se císař Karel rozhodl pozvat jej, aby své působiště přesunul do Prahy. Je známo, že Karel IV. byl příznivcem obnovy církevního života, osobně člověk tradičně zbožný a morálně opravdový. Od Konráda Waldhausera jako mimořádně působivého kazatele morální nápravy určitě čekal, že na úroveň morálního života kněží i lidu v Praze zapůsobí. Proto přes pány z Rožmberka dojednal příchod Waldhausera do Prahy a aby měl z čeho žít, arcibiskup Arnošt z Pardubic mu jako mnichovi žebřavého řádu musel dát povolení zastávat místo faráře. Konrád se vrátil do Čech v srpnu 1363 a dostal nejprve místo faráře v Litoměřicích. Tam ho však od počátku zastupovali jiní faráři (střídání), Konrád se už po měsíci vrátil do Prahy. Stal se kazatelem v kostele u sv. Havla na Starém Městě a brzy se kostel stal pro jeho posluchače malý a Waldhauser kázával na prostranství před kostelem. Kázal samozřejmě německy (kromě latinských kázání pro studenty university) a mezi jeho posluchače se zařadila brzy i císařovna (Alžběta Pomořanská), která opakovaně naslouchala z okna některého z okolních domů.

Waldhauser kritizoval především necudný život a necudné odívání lidí, přepych, ale i nespravedlnost, utiskování chudých, hříchy jako obžerství a pýcha, lakota a lichvářství. S typicky středověkou jadrností nazýval ženy v tehdy módních čepcích s rohy (známe zvláště z obrazů bílé paní) rohatými kravami a i jinak nešetřil pepnými přírovnáními. Jeho kázání však měla brzy patrný vliv, mnoho lidí se jimi nechalo přesvědčit a odkládali své přepychové oděvy, změnili chování přinejmenším na veřejnosti a mnozí se prokazatelně a doloženě opravdu polepšili.

Až potud se Waldhauserovo kázání setkávalo s celkem příznivým přijetím, mravní náprava veřejného života byla vnímána jako věc dobrá. Kde ovšem tvrdě narazil, byla církev. Když kritizoval stav kněžstva a zvláště mnichů v klášteřích, vyrojilo se mu spousta zavilých nepřátel, kteří se ho snažili zničit jakýmkoliv způsobem.

Přitom nás historici ujišťují, že Waldhauser nejen nepřeháněl, ale nezvěřejnil všechno, leckteré nejhorší věci nejmenoval. O kněžích tvrdí, že jsou obecně líní se vzdělávat, takže výsledkem je jejich nevzdělanost a hloupost. Zato nejsou líní prohánět ženy, po nocích hýřit a ráno vyspávat, někteří milují lov a jsou schopni kvůli němu vynechat i nedělní mši. Jsou slepými vůdci, kteří vedou ostatní slepce do záhuby. Nadto tu bylo obchodování

s farami, prebendami, kde vůbec nezáleželo na tom, kdo bude farářem, ale kolik za to zaplatí (v naději, že mu poplatky a výnosy z farnosti vynesou mnohem víc).

To se podobně týkalo i řeholních společenství, tedy mnichů. A s nimi se Waldhauser brzy dostal do ostrého sporu. Klášterům totiž ubývalo návštěvníků bohoslužeb, někteří bohatí lidé se od nich odvraceli. Nápravu viděli mniši naprosto jinde, než Waldhauser. Na svém životě nic měnit nechtěli, bylo třeba umlčet kritika. Začali ho tedy důsledně sledovat a shánět všechny možné důvody, pro které by ho obžalovali.

Pravda je, že Konrád si nejen nebral servítky, když líčil neřesti mnichů, ale vystoupil proti nim i úředně – arcibiskupa Arnošta z Pardubic žádal, aby zakročil proti zlořádům, které v klášteřích panovaly, ten mu však sdělil, že kláštery mají vlastní organizaci a nepatří do jeho pravomocí. Podobně psal Waldhauser i pasovskému

*dnešní podoba kostela sv. Havla,
kde Waldhauser kázal*

biskupovi, asi 1362: „Mám soucit s vámi, jestliže hrozný život kněží, hlavně venkovských, znáte a jestliže se nestaráte o jeho nápravu... Kristus při hrozném soudu požádá z rukou vašich nejen duše špatných oněch kněží, nýbrž i laiků... nevědomost nebude vám omluvou, neboť nemůže se ospravedlniti pastýř, když vlk požírá ovce a pastýř o tom neví...“

Pražští mniši, kteří prosluli tahanicemi mezi sebou, protože si vzájemně konkurovali, se najednou pozoruhodně sjednotili a společně podali na Waldhausera žalobu: dominikáni, minorité, augustiniáni i karmelitáni. Obžaloba přišla k soudu před arcibiskupem v prosinci 1363, proběhla slyšení, ale na písemnou obžalobu, kterou sestavili pražští dominikáni a augustiniáni, a která měla 24 článků, odpověděl Waldhauser rychle a jednoznačně v lednu 1364. Prokázal, že část článků je bezdůvodným obviněním, druhá část lží – a to tak přesvědčivě, že žalobci se ani nepokusili odpovědět. Protože nemohli nic dokázat, uchýlili se k metodě veřejných pomluv, které šířili i v Německu a Rakousku. To byl důvod, proč Waldhauser sepsal jeden ze svých dochovaných spisů, totiž Obranu, čili Apologii. Věnuje se v ní všem článkům obžaloby proti sobě a ukazuje, jak jsou falešné. Z tohoto spisu známe některé údaje o Konrádově životě, protože tu a tam zmíní, kde nebo kdy někde byl nebo něco vykonal. V červnu 1364 pak zemřel arcibiskup Arnošt z Pardubic a Waldhauser mluvil na jeho pohřbu. Řeč, známá ještě v 18. století, se však do dneška nezachovala.

V zimě 1364 se Waldhauser vzdal fary v Litoměřicích a na jaře 1365 se stal farářem v Týnském chrámu. Nekázal však jen v Praze, navštěvoval i jiná místa, známý je případ ze Žatce, kde místní mniši zkoušeli zamezit jeho kázání vyzváněním na kostelní zvony, vylitím kanalizace do kostela ke kazatelně i osobním vykřikováním a vyrušováním při kázání. Další konflikty byly s karmelitány u Panny Marie Sněžné, nebo s pražskými minority, kteří odmítali odvádět část poplatků za pohřby, jak jim přikazovaly řády. Roku 1369 byl Waldhauser v Římě, kde zastupoval pražské faráře v tomto sporu. Při té příležitosti se pokusili pražští dominikáni znovu Waldhausera obžalovat, tentokrát přímo u papeže. Žaloba se projednávala veřejně v konsistoři s tím výsledkem, že ustanovený soudce, jeden z kardinálů, dal na místě zatknout provinciála a tři další mnichy (mimo jiné převora z Řezna). Waldhauser se vrátil do Prahy, zatímco spory se v Římě vedly dál (a jak vyplývá z korespondence - „bez peněz u římské kurie není nikterak možno spravedlnosti a pravdy obhájit“).

O skončení sporu nevíme nic, protože Konrád Waldhauser, v té době zhruba padesátiletý, zemřel v adventu onoho roku a byl pohřben na hřbitově při Týnském chrámu. Zanechal po sobě zmíněnou Obranu a sbírku kázání: „Postila studentů svaté university pražské“. Oba spisy existují jen v rukopisných opisech v pražských a vídeňských knihovnách.

Zmínili jsme již Matěje z Janova, jak o Waldhauserovi píše. Pokud jde o jeho smrt, Matěj ji interpretuje, že stejně s Miličem padli „pro pravdu Ježíše Krista a pro spravedlnost, až do smrti zápasíce proti šelmě.“ A ještě slova Tomáše ze Štítného:

„A jistě, že tak bylo [odporování pravdě] proti knězi Konrádovi a knězi Milíčovi, kteří byli v Praze ctní, věrní a stateční kazatelé slova Božího, jeden Němcům, druhý Čechům.“

jhjr

Bratr Matěj Červenka (1521 – 1569)

Jeden z biskupů staré Jednoty, současník Jana Blahoslava Matěj Červenka je postavou, která zůstává dost ve stínu. Kromě řady zmínek v historických dílech o Jednotě a několika článků Amedea Molnára se o něm nemluví. Jeho dílo bylo znovu objeveno až ve 20. století a zároveň se zjišťovalo, že se mnoho z jeho spisů zřejmě nenávratně ztratilo. Přitom byl Matěj Červenka nejméně po dvacet let hlavním představitelem Jednoty v jednáních s evropskými představiteli reformace, od Martina Bucera, s nímž ho spojilo celoživotní přátelství, přes Luthera a hlavně Filipa Melancthona až po Kalvína.

Kromě toho, že velkou část jeho díla známe jen z narážek ve spisech jiných teologů Jednoty, je tu i druhá obtíž, totiž nedostatek informací o Červenkově životě vůbec.

V bratrském nekrologiu, knize úmrtí bratrských kněží, je zapsán jakýsi „vlastní životopis“ Červenkův, který není problém předložit v plném znění.

Bratrský kněz Pavel Jesenský (Jessen) připsal k zápisu o Červenkově úmrtí: Toto zapsání jeho vlastní rukou učiněné nalezl jsem co sám o sobě zapsal v tato slova:

L.P. 1521 februarii 21 narodil jsem se v Čelákovících;

Léta 1533 na Nové léto za Bratra jsem přijat v Boleslavi;

Léta 1540 ten čtvrtek po hromnicích, uředlníkem jsem učiněn v Litomyšli;

Léta 1544 k jáhenství přijat jsem v Litomyšli, tu neděli po svatém Filipu a Jakubu;

L.P. 1549 ten pátek na svatou Lucii a Otýlii v Sležanech, vrátiv se z Prus, na kněžství řízen jsem od B. Macha Sionského;

Léta 1550 na nové léto v středu, když se začal rok 50, zavolán jsem k počtu dvánácternímu Ouzké rady;

Léta 1553. V Přerově v středu 7. dne Junii k starosti losem zvolen jsem, a na zejtrí ve čtvrtek 8. Junii na Medarda stvrzen. V témž sněmu v outerý před sv. Vítem 13. Junii za písaře zřízeného Jednoty ustaven jsem od Ouzké rady, a přijat rukou dáním i závazek učinil;

Toť vše.

Pokusíme se sledovat osnovu, kterou Červenka sám nastínil a říci si, co tedy o biskupu a písaři Jednoty víme:

1521 Na rozdíl od mnoha jiných bratří v Jednotě víme tedy přesně, kdy a kde se Matěj Červenka narodil. 21. února v Čelákovících. Ale víme jen to, co sám napsal. O jeho rodičích nevíme nic, o jeho životě až do doby, kdy se objevil v Mladé Boleslavi mezi bratřimi nevíme také nic. Můžeme jen říci, že byl patrně z utrakvistické rodiny, protože Čelákovice byly tehdy utrakvistické městečko a byl tedy pokřtěn „podo-bojí“. V pozdějších dějinách, které bratří sepsali (Jan Lasický), se nachází zmínka „z rodičů pobožných“. Víc o jeho dětství nevíme.

1533 Přijetí dvanáctiletého chlapce do Jednoty odpovídá bratrským zvyklostem, na dvanáctý rok bylo u bratří nejčastěji situováno biřmování, neboli potvrzení, jak bratří říkali, to, co se později v reformaci utvoří v konfirmaci.

Nebylo ovšem běžné, aby byl do Jednoty přijat chlapec, který by odkudsi přišel, i kdyby byl z rodičů pobožných. Musíme předpokládat, že Matěj už nějaký čas v Boleslavi žil a chodil do bratrské školy na Karmeli. Jak se tam dostal a jak dlouho již v Boleslavi byl, to nevíme. Víme jen, že 1533 byl přijat do Jednoty jako jiní chlapci z rodin členů Jednoty, bratři ho tedy brali v té době jako svého.

S tím souvisí i otázka, byl-li Červenka při přijetí do Jednoty znovu pokřtěn. Možné to je, ale ne nutně, protože v těch letech již bratři od překřtívání nových členů pouštěli pod vlivem německé Lutherovy reformace.

Matějovo vzdělání v bratrské škole zahrnovalo vedle běžných dovedností jako čtení, psaní, počítání a katechismus, čili vzdělání ve víře, také latinu. Nepíše se o tom sice nikde, ale když Matěj z Boleslavi odchází, umí latinsky. Protože z výborných latiníků byl v té době v Boleslavi bratr Jan Roh, dá se pokládat za Červenkova učitele latiny. Ostatně mnohem později psal Jan Blahoslav o Rohovi jako o muži „velmi

*zobrazení Mladé Boleslavi z roku 1602
vlevo s č. 19 je bratrský dům na Karmeli,
kde Červenka žil*

vtipném“, o němž „dlouho by bylo a mnoho ... vypravovati“, a protože ho sám sotva potkal, je pravděpodobné, že mnohé vypravování znal od Matěje, který s Rohem žil léta v bratrském domě boleslavském.

A pokud jde o latinu – v roce 1536 byl Matěj Červenka vyslán na studium do Wittenberku, jeho zápis ke studiu je zachován. Že přišel na universitu jako patnáctiletý, vypadá dnes hodně

podivně, tehdy to však divné nebylo. V první polovině 16. století ještě nebyl rozvinut systém vyšších škol, ten zavedla vlastně až postupně reformace. Žáci škol latinských chodili na universitu obvykle v 16 letech, ale najdeme i mnohem mladší, Lutherův syn v té době přišel na universitu v 11 letech (člověk by si řekl, že protekcí).

Jak konkrétně Červenka studoval, zase nevíme, jen víme, že zůstal celý život orientován na latinu. Německy se nijak skvěle nenaučil, otázkou je i jeho znalost biblických jazyků. O řečtině a hebrejštině ani z jeho spisů neslyšíme. Jestli Blahoslav hojně užíval řeckých slov, zcela v duchu humanistické vzdělanosti, u Červenky nic takového nenajdeme.

1540 Počátkem tohoto roku je Červenka zpět v Čechách a jak píše, „učedníkem jsem učiněn v Litomyšli“. Po návratu ze studií byl tedy zařazen mezi akoluty, kandidáty kněžství a poslán z jednoho bratrského centra, Boleslavi, do druhého – Litomyšle, kde se stal spolupracovníkem Jana Augusty.

Hned na jaře 1540 se Matěj stal členem poselství ke slezskému reformátoru Johannu Hessovi, které vedl bratr Martin Michalec. Byla to spíše zdvořilostní návštěva, navázání kontaktů, podobně jako další cesta, hned o pár měsíců později, do Štrasburku za dalším reformátorem Martinem Bucerem. O této cestě a hlavně dalších kontaktech máme přece jenom česky vydanou knížku – Čeští bratři a Martin Bucer (A. Molnár, 1972).

Tato návštěva byla pro Červenku důležitá nejen tím, že se spřátelil s Bucerem, ale mohl tu potkat řadu dalších reformačních teologů a především se tu seznámil s Kalvinem, i když zrovna s ním jej žádné zvláštní pouto nespojilo. Kalvín měl výhrady k valdenským a tedy i bratřím, že kladou příliš váhu na zbožný život a málo na ospravedlnění z víry.

Výsledkem této cesty bylo, že Červenka přivezl několik listů evropských reformátorů k bratřím, kteří si je přečetli a „ohledávali, odkud by jim to tak přišlo, aby takoví velice vznešení muži taková k nim psaní činiti měli, jichž jsou se v takovém přívětivém a velmi pobožném způsobu nenadáli“.

Pro ještě ne dvacetiletého akoluta to byl velký diplomatický úspěch a jeho přátelství s Bucerem stvrzují i pozdější dopisy, kdy Bucer v dopisech seniorům nechával Matěje jmenovitě pozdravovat. Po návratu byl zřejmě Červenka delší dobu v Litomyšli a cvičil se v práci bratrského správce, v praktických věcech kazatelských, liturgických (včetně písní) a řádů.

Hodně četl, protože v Litomyšli byl velký bratrský archiv a knihovna, což ho znatelně ovlivnilo. Později Blahoslav kriticky hodnotí, že jeho přítel Matěj užíval v psaní nespočetných latinismů, neřecké grécismy (kritika Červenkovy řečtiny) a spoustu archaismů, protože čítával psaní starých Čechů.

Během této doby se Červenka ukázal také jako nadaný a brzy skvělý řečník. Měl u koho čerpat inspiraci, Augusta byl postavou imponující. Jestliže však byl Augusta řečník hřmotný a „drobet překřepčoval“, jak napsal později Blahoslav, Červenka

si našel styl sobě přiměřený, uhlazený, klidný, v němž přijal od Augusty to nejlepší a ještě to rozvinul, takže svého učitele časem předčil. Blahoslav končí svou vzpomínku: „B. M. Červenka, byl takový kazatel, že jemu za našeho věku rovného žádného v Jednotě nebylo.“

1544 Roku 1544 se konala 4. května velká slavnost ordinace, pro Čechy v Litomyšli a současně pro Moravu v Ivančicích. Matěj byl ordinován spolu s dalšími šestnácti bratřími k duchovní službě v Jednotě. Stal se jáhnem, tedy pomocným kazatelem, protože dosud neměl roky na plné kněžství (to bylo v Jednotě 25 let).

Ve stejné době však nacházíme zmínky, ukazující, že se Červenka s Augustou vnitřně neshodoval. Červenka například velmi kriticky hodnotil Augustovo kázání o celibátu, ve kterém snižoval manželství jako hříšnější existenci. Augustův stále znatelnější příklon ke starší, „lukášovské“ linii, byl problematický, včetně rostoucí nedůvěry ke vzdělavcům – což Matěje samozřejmě těšit nemohlo. Na stará kolena se Augusta nakonec stal představitelem „misomusů“, proti kterým Blahoslav napsal svou slavnou filipiku.

1546 Tento rok Červenka ve svém životopise neuvádí, ale byl tragicky důležitý pro Litomyšl. V květnu toho roku začalo hořet „u německé brány“ a oheň se rozšířil rychle na všechny strany, protože byl silný vítr. To zároveň znemožňovalo hašení, takže shořela skoro celá Litomyšl a kdo mohl, utíkal. Přesto bylo přes sto obětí na životech. Shořel i bratrský dům a kostel, co se neschovalo do sklepů, shořelo kompletně, ale i ve sklepech mnohde hořelo, takže z bratrské Litomyšle nezůstalo skoro nic.

Litomyšlský sbor byl sice obnovován, ale zároveň přišla šmalkaldská válka a královská pomsta všem nekatolíkům a bratřím zvlášť. Na počátku roku 1548 se Červenka spolu s dalšími bratřími skrývali prokazatelně mimo město, kde už nebylo bezpečno. Na základě královských dekretů pak se bratři museli buď připojit k utrakvistům, nebo vystěhovat ze země, což pro Litomyšl platilo. Matěj Červenka v té době pomáhal jinému senioru, bratru Jiříku Ujcovi. Mezitím byl Augusta zajat a uvězněn. Červenka se v srpnu 1548 připojil k již třetí vlně bratrských vystěhovalců do Polska. Již na hranicích je vítali občané Lešna, což bylo počátkem bratrského osídlení Lešna v dalších desetiletích.

Červenka se stal pomocníkem seniora bratra Macha Sionského, psal pro něj listy lidem i sborům, provázel ho k jednání a sloužil při nich jako tlumočník, protože bratr Mach nebyl zrovna jazykově vybaven.

1549 Na podzim 1549, kdy první pronásledování polevilo, se vypravili s bratrem Machem zpět do Čech a na Moravu. Červenka byl pověřen, aby napsal doporučení bratrským studentům do Basileje, mezi nimi pro Jana Rokytu, kterého si dost oblíbil již v Litomyšli.

13. prosince se pak ve Slížanech konalo svěcení kněží, kde se Matěj Červenka stal knězem, ordinoval jej bratr Mach. To ovšem nebyl konec převratného dění.

1550 „Na nové léto v středu, když se začal rok 50, zavolán jsem k počtu dvanácternímu Ouzké rady“. Tak to Červenka zapsal do svých poznámek. Jen pár týdnů po své ordinaci na kněze se stal členem úzké rady, tedy dvanáctičlenného vedení Jednoty.

Vrátil se s bratrem Machem do Polska, kde dále pracovali, ale již za rok, v dubnu 1551 bratr Mach zemřel v Doubravně, ve východním Prusku, kde měl sídlo. Matěj Červenka jej pohřbíval a byl to pohřeb posledního biskupa Jednoty, který v tu chvíli byl činný. Na živu zůstával jen Augusta, uvězněný však na Křivoklátě. Práci ve východním Prusku tedy vedl nadále Matěj Červenka a ten také musel obhajovat bratrskou věc v Královci před knížetem Albrechtem roku 1552.

V červnu 1552 se sešla úzká rada v Boleslavi, kde jednala o potřebě biskupů a hlavně čekala na pokyn Jana Augusty, kterému zaslali dotaz. Zasedání trvalo týdnů a odpovědi se nedočkali, vznikl tu však důležitý text – takzvaná Náprava, který se stal nadále základní příručkou pro praktické životní situace od odívání a jídla přes rodinu a hospodářství po veřejné funkce a soudy. Potom konečně přišla zpráva od Jana Augusty – odmítnutí, bez něj nic nečinit, počkat, až se vrátí (to bylo dalších víc než 11 let). Mezitím zemřeli dva starší kněží, kterým před smrtí bratr Mach dal pravomoc potvrdit nové biskupy.

1553 Červenka se znovu vrátil na Moravu v květnu 1553, kdy se úzká rada sešla k dalšímu jednání o biskupství. Bratři se rozhodli vyhlásit půst a modlitby a následně svolat synod, aby rozhodl, zda zvolit nové biskupy a případně je zvolil.

5. června se v Přerově skutečně sešel synod, který se rozhodl zvolit nové biskupy, navzdory Augustovi. Jeho přívrženci byli zjevně v té době nemnozí. Jako noví biskupové byli zvoleni bratři Jan Černý a Matěj Červenka. Jak píše, 7. června byli zvoleni a následující den potvrzeni. Potvrzení vykonali dva z kněží, zvolení k tomu na místě synodem. Tento způsob samozřejmě dával příčinu utrakvistům i katolíkům tvrdit, že i kdyby bratři měli původně apoštolskou sukcesi, tady byla přerušena, protože nesvětil biskup. Bratři však od počátku zastávali názor, že biskup je svým způsobem navíc, že světit může prostě jeden kněz druhého, je-li potřeba a neváhali to do svých obran v 15. století i napsat. Tady se dá uvažovat, šlo-li o navázání na staré bratrské pojetí „duchovního kněžství“, které nezávisí tak mnoho na lidech, nebo naopak o přiblížení se reformaci, kde apoštolská sukcese byla rovnou odmítnuta jako nedůvěryhodná konstrukce.

O několik dní později byl Matěj Červenka ustanoven úzkou radou jako písař Jednoty. Úřad, který do té doby nebyl nikde zmíněn, nejspíš vznikl právě tehdy a Červenka byl jeho prvním vykonavatelem. Písař ovšem nebyl jen úředník, který vyřizuje lejstra a udržuje pořádek v korespondenci, byla to zjevně funkce jakéhosi vedoucí-

ho teologa Jednoty, toho, kdo mohl a měl za bratří formulovat důležité dokumenty, odpovídat na dotazy a kritiky zvenčí.

Matěj Červenka se naposledy v životě přestěhoval, tentokrát do Přerova, kde sídlili dlouhodobě vedoucí osobnosti jednoty na Moravě, byli tu pohřbeni například první biskup Matěj Kunvaldský či bratr Tůma Přeloučský a další. Za bratra Červenky přikoupili bratří sousední dům k bratrskému domu, včetně polností a zahrad, a dostali od vrchnosti osvobození od daní.

Teologicky byl bratr Červenka blízko umírněnému luterství, což se může odrážet v dobové zmínce, že v Přerově žili bratři „veselou nábožností“, tedy odlišně od jiných míst, kde byla zbožnost spíš přísná, ne příliš radostná na pohled. Bratr Červenka skládal i písně, v kancionálu 1561 byly podle rejstříku tři jeho písně, z nich se však dodnes zpívá jen „Zavítej k nám, Duchu svatý“.

V době, kdy se blížila léta české konfese (1575) a mnozí šlechtici chtěli na svých panstvích církev sjednotit, byl bratr Červenka zastáncem samostatnosti a svébytnosti Jednoty, ačkoliv patřil k nejmířlivějším a ekumenicky otevřeným kněžím.

Mezitím však se Matěj Červenka účastnil ještě synodu v Polsku (1556), kde hájil bratrské pojetí večeře Páně – že se chléb a víno stávají při svátosti skutečně tělem a krví Kristovou, i když ne hmotně, ale svátostně. V Polsku bylo silně rozšířeno pojetí, že chléb a víno jsou jen symboly.

1557 Toho roku byli zvoleni dva další biskupové, bratr Jiří Izrael pro Polsko a bratr Jan Blahoslav, který byl přidán k Matěji Červenkovi jako písař.

V těchto letech se bratr Červenka věnoval několika velkým pracem. Jednou z nich byla nová redakce bratrské konfese, která vyšla roku 1561, byla dost rozšířena proti minulému vydání a je hodnocena jako projev blízkosti k melanchthonovskému křídlu luterství, k takzvaným „filipistům“. Byla přeložena do polštiny a němčiny, samozřejmě i do latiny.

Ve stejné době sepsal Červenka dílo „Zpráva krátká o původu bratrském“, o němž je záznam, že vyšlo tiskem, ale nedochoval se ani tisk, ani rukopis.

Jiná oblast Červenkova zájmu byl jazyk, od Komenského víme, že sbíral česká přísloví, která měl Komenský k dispozici v Lešně a měla se stát součástí Komenského „Moravských starožitností“. Oboje však shořelo v lešenském požáru.

Konečně je tu velké dílo překladatelské, totiž Červenkův překlad žalmů z r. 1562. I ten se zachoval v jediném exempláři, což je zvláštní, protože tištěné bratrské publikace jsou obvykle zastoupeny v knihovnách a archivech četněji. Byl to překlad z latiny, který byl zřejmě brzy vytlačen králickým překladem z původní hebrejštiny.

V témže roce 1562 byl Červenka zřejmě pověřen sepsáním bratrské teologie, jakési teologické sumy. Začal na ní pracovat, o čemž psal Jan Blahoslav, a nakonec byl rukopis první části objeven (A. Molnár. Theologická summa Matěje Červenky. Křesťanská revue 1952). První díl byl dopsán 1564, jak stojí v rukopise, ale dál zřejmě Červenka nepokračoval. Na otázku, proč, neznáme odpověď. Mohlo v tom hrát

roli propuštění Jana Augusty z vězení a následně dost napjatá situace mezi bratrskými biskupy. Augusta měl dojem, že se samozřejmě stane první osobou, jako by celou generaci nebyl mimo, navíc měl svou tvrdohlavou představu, jak má vypadat bratrské učení a bohoslužby (ve vězení napsal třídílnou práci, kterou ale bratři přijmout nemohli, protože jim vnucovala něco, o co prakticky nikdo nestál). Proti němu stáli tvrdě bratři Blahoslav a Černý, Matěj Červenka, jako bývalý Augustův vikář, s ním sice nesouhlasil, ale ctil ho a nechtěl proti němu vystupovat, takže zůstával stranou, což ovšem kvůli funkci, kterou zastával, dost dobře nešlo.

V dalších letech spor s Augustou neustával, jakési narovnání, kdy byl přijat jako spolusudí vedle Blahoslava, sice proběhlo, ale mír nenastal. O Červenkovi v té době mnoho neslyšíme, víme, že churavěl (ostatně i o Blahoslavovi píše jeho současník, že vypadal dobře o deset let starší, než byl), setkávání úzké rady se od roku 1567 konalo opakovaně u něj v Přerově, naposledy v srpnu 1569. Jednání o sjednocení evangelíků s lutersky orientovanými utrakvisty, které podporovali majitelé panství, opakovaně naráželo na to, že by Jednota prakticky byla rozpuštěna v luterské církvi. Vedle toho právě v těch letech začalo intenzivní působení protireformační, nový olomoucký biskup pozval na Moravu jezuitu a vynucoval si od panovníka, aby mu bylo podřízeno všechno kněžstvo v celé zemi, tedy aby mohl udělat s nekatolíky krátký proces.

Uprostřed těchto starostí však zesláblý a unavený bratr Matěj Červenka 13. prosince 1569, na svatou Lucii, zemřel a byl pohřben vedle svých předchůdců.

Zápis bratrské knihy úmrtí shrnul jeho význam pro Jednotu:

„Téhož léta (1569) umřel Bratr Matěj Červenka v Přerově na svatou Lucii, biskup a správce toho kraje přerovského, písař Jednoty zřízený, člověk učený, výmluvný, příkladný, historicus a sumou veliký a znamenitý člověk, jehož měla a má proč Jednota litovati, nebo drahý její klínot byl. Příliš brzy jej Bůh vychvátíl. Mnoho ten člověk ještě mohl i měl dělati.“

(zpracoval J. Halama, využívaje nepublikovanou studii M. Wernische)

unitas fratrum

V neděli 3. listopadu odešel z této časnosti bratr biskup Theodor Gill, ve stáří 91 let. Všichni, kdo v našich sborech delší dobu žijí, jej zřejmě znali, protože přijížděl po desítky let do našich sborů, nejprve soukromě, s rodinou, později jako člen ředitelství ochranovského distriktu Evropské kontinentální provincie a biskup.

Rozloučení s bratrem biskupem Gillem

Dne 8.11. jsme se v Ochránově rozloučili s bratrem biskupem Theodorem Gillem.

Ve velké modlitebně se sešla početná rodina bratra biskupa a dalších více jak 600 hostů nejen z Německa, ale také z kontinentální provincie i skupina bratří a sester z českých sborů.

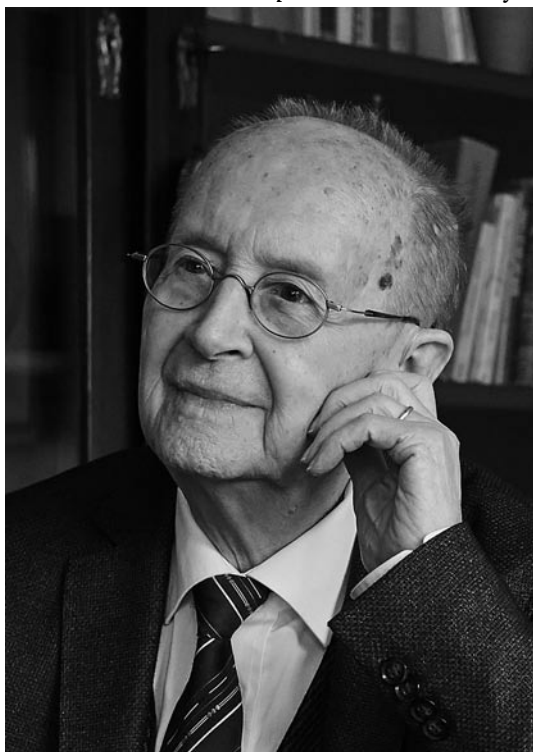
Smuteční shromáždění proběhlo podle několik set let staré tradice.

Bratr biskup byl uložen v hrobu taláru do bílé rakve a před bohoslužbami bylo možno se s ním ještě naposledy rozloučit.

Při bohoslužbě kromě společného zpěvu, modliteb a čtení z bible, zazpíval i pěvecký sbor a podle tradice byl předčítán životopis bratra Gilla, který on sám připravil.

Pak následovaly další zpěvy a modlitby. Poté shromáždění vyšlo před sbor, kde zazněla další píseň a za rakví bratra biskupa se vydal dlouhý průvod ke hřbitovu. Během cesty místo zpěvu troubili trubáci a smutečních hostů bylo tolik, že se na chvíli musela zastavit doprava na silnici.

Na hřbitově zazněla krátká liturgie, rakev byla uložena do hrobu a průvod bratří a sester se pomalu vydal zpět do modli-

tebny. Následovaly Hody lásky, výjimečné v tom, že čaj a bochánky roznášeli vnuci a právnicki bratra Gilla. Zaznělo mnoho vzpomínek na bratra biskupa.

Toto rozloučení na mne hluboce zapůsobilo nejen svou starobylou důstojností, ale i poselstvím vděčnosti a naděje. Není náhodou, že ochranovští nepoužívají slovo „gestorben“ (zemřel) ale „ist heimgegangen“ (odešel domů). A tak věřím, že se bratr biskup připojil k těm, kteří nás předešli do nebeského domova.

Podrobnosti o životě bratra biskupa Gilla budou uvedeny v nekrologu, já na něj však vždy budu vzpomínat jako na moudrého, laskavého pastýře, který stál při nás a snažil se nám pomáhat i v dobách, kdy jsme byli opravdu v těžké situaci. Protože uměl dobře česky, měl k nám opravdu blízko.

ek

Vlastní životopis biskupa Theodora Heinricha Gilla

Narodil jsem se v neděli, 11. listopadu 1928 v Paramaribu. Moji rodiče, Gustav Gill a Charlotte rozená Kleiner byli v té době již pět let ve službě bratrské misie v Surinamu, hlavně na venkově. Předě mnou se narodila sestra, Erdmuth, a bratr Hermann. Sestra ale brzy zemřela, ještě než jsem se narodil, když jí byly tři roky. A dva roky po mně se narodila další sestra, Hildegard.

Po osmileté službě jeli rodiče v roce 1931 s námi, třemi malými dětmi, na dovolenou domů do Evropy. Ukázalo se, že tatínkovo zdraví však bylo pobytem v tropech tak poškozeno, že další pobyt v zámoří nepřicházel v úvahu. To pro něj muselo být bolestné, protože svému kreolskému sboru sloužil s radostí a zápalem. Nejprve jsme pobývali u mé babičky v Zobten (dnes Sobótka, dolní Slezsko), potom se naším dalším domovem stal Forst. Tatínkovi tam svěřili diasporní práci. Ve Forstu jsem prožil první čtyři roky školy od r. 1935 a narodili se nám tu ještě tři sourozenci: Johannes, Christine a Dietrich. Johannes však trpěl astmatem a v 10 letech zemřel na spálu.

Rostli jsme dobře chráněni a málo jsme si všimli duchovních a církevních bojů za Hitlera. Jenom si naprosto přesně pamatuji, že jednoho dne nepřišli do školy mí tři židovští spolužáci a už jsme je nikdy neviděli.

Když mi bylo skoro jedenáct, začala válka. Nejdřív jsem ji potkával jen ve zprávách o vítězstvích a zažíval se zatemněnými domy a tmavými ulicemi. Další změny však byly zásadnější. Tatínek převzal práci faráře v zemské církvi a protože ze stranou ležící vesnice Preschen nebylo žádné vlakové ani autobusové spojení do Forstu, museli jsme s bratrem změnit školu. Na podzim 1939 jsme přišli do pedagogia v Nížkém. Strávil jsem tam dva roky a mám na to dobré vzpomínky. Ze zápasů vedení školy o zachování křesťanského charakteru školy ve zostřující se válečné situaci jsme jako děti moc nevnímali.

Rok 1942 znamenal další velkou změnu. Tatínek těžce onemocněl tuberkulózou a nemohl dál vykovávat svou službu. Tři starší děti byly v té době u příbuzných. Bydlet jsem se svou sestrou Hildegard zase v Zobten a dojížděl do školy ve Schweidnitz. V roce 1943 jsem byl v Zobten konfirmován. Byla nás velká a nepříliš ukázněná skupina, při vyučování mi někdy bylo pastora líto. Mé konfirmační heslo „Z naděje se radujte, v soužení buďte trpěliví, v modlitbách vytrvalí,“ mě potom často provázelo.

Pak přišly roky obecného soužení. Slezsko, do té doby dost ušetřené ničeni, bylo na konci války zasaženo těžce. V květnu 1944 mě odvedli jako pomocníka do armády, prodělali jsme školení a na podzim jsem byl poslán do Opole. Tady mne v lednu 1945 dostihla zpráva o úmrtí mého otce. Jako padesátiletý podlehl plicní chorobě. Dostal jsem povolení jet na jeho pohřeb a na zpáteční cestě se již objevovaly zprávy o útocích Rudé armády na Slezsko. O pár dní později jsme v Opole byli svědky tažení uprchlíků, potom přibližování fronty a nakonec odstřelení mostů přes Odru, které jsme my, šestnáctiletí chlapi, měli původně chránit.

24. ledna zničili vojáci vlastní děla a začal desetidenní pěší pochod do Hirschbergu (Jelenia Góra). Potom vlakem do Lipska, kde nás jeden z velitelů místo dalšího nasazení poslal odvázně domů. Přišel jsem domů právě včas, abych s maminkou a sourozenci mohl balit, kolik jsme mohli unést a nastoupit do jednoho z posledních vlaků. Cestovali jsme několik dní a dorazili do Neudietendorfu, a potom získali azyl v ústavech v Gnadau. Uprostřed dubna přišli Američané a na několik týdnů obsadili většinu budov. V té době nás, uprchlíků, asi stovka přebývala v modlitebně. Spaní v kostele, ranní a večerní pobožnosti a varhanní hudba před usnutím byly nezapomenutelnými zážitky.

V červenci bylo rozhodnuto, že Sasko obsadí sověti a my jsme se rozhodli, že se vrátíme do Preschen. Moje matka tam byla jedinou učitelkou. Já jsem na jeden rok byl u sestry Marie Heller v Gotha, kde byla zase po letech normální škola. V zimě 1945-46 jsme však dost hladověli a mrzli.

A protože v Gnadau otevřeli střední školu nově i pro chlapce, stěhoval jsem se 1946 ještě jednou. Za další rok jsem složil maturitu a o měsíc později se zapsal na teologickou fakultu Humboldtovy univerzity v Berlíně.

Touha zvěstovat evangelium jako můj otec byla dávného data. Musela vzniknout již v Niesky, když mi bylo asi dvanáct. Tehdy jsem řekl otci při loučení na nádraží: „Chtěl bych se stát misionářem.“ Potom přišly jiné zájmy, hlavně řeči a hudba, a nějakou dobu mi nebylo jasné, co budu dělat. Asi to byly zážitky z let 1945-46, které mě jasně nasměrovaly. Pevnou důvěru v Boží lásku a vedení i v nejtěžších situacích mi ukazovala maminka i další z těch, kdo mě provázeli životem. Ideologie hitlerovská, s oslavou moci a meče, pokud nás mohla ve škole za války ovlivnit, se před našima očima zhroutila. Chtěl jsem sloužit Pánu, který svou moc vykonává přes všechny změny systémů svým slovem.

Bylo samozřejmé, že jsem během studia byl zakotven ve sboru. V Berlíně to byl sbor sbor v Neukölln a mládež ve Steglitz, v Göttingen studentský sbor a v Basileji bratrská societa. V ní jsem vedl mládež a bratrský kroužek a brzy jsem byl zcela doma v basilejském životě. Pro studenta z válkou zničeného Německa to byl nový svět. Výlety s mládeží do hor, ochotnická představení, první kázání, seznamování se s novým způsobem politického myšlení a demokratického jednání – a ovšem pokus zvládnout „baseldytch“ (místní dialekt), to stačilo vedle studia zaplnit můj čas.

Poslední semestry jsem strávil zase v Berlíně, tentokrát na církevní vysoké škole. Měl jsem ještě odcestovat na další studium do Bethlehemu v Pensylvánii, všechno bylo připraveno. Tři dny po mé závěrečné zkoušce z teologie však jsem dostal zprávu, že moje žádost o občanství Německé demokratické republiky (která mezitím vznikla) bylo po roce vyřízeno. Tím byl s cestováním konec, hlásil jsem se v Schönebecku a pamatují si ještě na rozhovor s příslušnou sovětskou komisařkou.

1. října 1951 jsem začal pracovat jako pomocník cestujícího kazatele Wenera Burckhardta v Gnadau, ale již po pár měsících jsem byl povolán jako vikář a pracovník s bratry do Ochranova. Vstoupil jsem do bohatého sborového života. Mládež byla otevřená a probuzená, tvořili ji lidé okolo 20 let, kteří prožili zničení Ochranova a duchovní probuzení po válce. Navíc vnější nátlak na církevní mládež v NDR nás nutil k soustředění na bibli a na základní otázky víry.

V lednu 1954 jsem se zeptal ještě ne osmnáctileté Gertraud Becker, jestli si umí představit, že by byla paní farářovou. O pět měsíců později bylo, k překvapení sboru, oznámeno naše zasnoubení. 5. srpna 1956 jsme byli oddáni. V Ochranově se narodily naše starší dcery - Annette a Maria Elisabeth.

Uprostřed mých ochranovských let jsem složil druhou teologickou zkoušku a byl ordinován na diakona Jednoty bratrské bratrem Vogtem, který mě později také konsekroval na presbytera.

Zvláštní událostí byla slavnost 500 let Jednoty bratrské 1957. Dostal jsem úkol, abych s ochranovskými nacvičil scény ze života staré Jednoty bratrské. V květnu toho roku jsme jeli s ochranovskými staršími do Železného Brodu, což bylo počátkem kontaktů s českou Jednotou. Pevné přátelství nás spojilo s rodinou Halamových z Mladé Boleslavi, později Prahy.

Dva roky po svatbě jsme se stěhovali do Gnadau. Naše mobilita jako služebníků církve byla velká, protože jsme neměli prakticky nic z domovů našich rodičů a na počátku jsme obývali malícké byty.

První rok v Gnadau byl snad neklidnější rok mého života. Učil jsem biblistiku a církevní dějiny v semináři katechetiky a diakonie s dětmi. Měl jsem dost času na přípravu i na další duchovní činnost, vyučování děvčat, většinou ochotných se učit, bylo radostí. Zažili jsme ještě poslední dobu školního internátu. Ve druhém roce v Gnadau jsme byli vedoucími internátu pro asi dvacet 6-14letých dětí. Oboje však brzy skončilo. Po krátkém rozkvětu po válce nastal nedostatek nových studentů, stejně jako v jiných seminářích.

Převzal jsem tedy po penzionování bratra Steinberga 1961 vedení diakonických ústavů v Gnadau. Určitě jsem udělal leccos špatně. Samostatnost spolupracovníků a svobodné rozvíjení vlastních darů pro mě bylo důležitější než přísné vedení. Vedoucí jednotlivých oddělení, velmi různých, by si patrně přáli, aby šéf řídil věci rázněji. Ani chválit a vyjadřovat uznání jsem se dost nenaučil a bral některé služby jako samozřejmé.

V říjnu 1965 odešel bratr Werner Kessler, kazatel v Gnadau, na odpočinek. Byl jsem povolán, abych vedle současných úkolů sloužil i jako kazatel sboru. Měl jsem vlastně dvě zaměstnání, což vyžadovalo všechny síly. K dobru mi bylo, že jsem v Gnadau už sedm let žil a znal sbor. Se saskou zemskou církví jsme měli dost kontakty skrze práci v Zinzendorfhau, ale i přes kazatelský seminář a pastorálky. Jsem vděčný za tu dobu spolupráce s profesionálními i dobrovolnými spolupracovníky. Ke krásným vzpomínkám patří kroužek manželských párů, každovečerní pobožnosti v domově pro seniory, shromáždění v Lipsku a Halle, začátky práce v Zeitz. Kázal jsem vždycky rád. Kde a jak přinesla všechna ta práce nějaké ovoce, to ví jen Pán. Ví také, co jsem řekl nebo udělal špatně, koho jsem zklamal, přehlédl nebo mu ukřivdil. Prosim, aby mi mé viny odpustil.

Byli jsme v Gnadau patnáct let a byl to čas naplněný. Stali jsme se v té době velkou rodinou, k našim prvním dcerám přibyli Benigna (1959) a Markus (1960), Paul Peter (1963), David (1966) a Erdmuthe (1969). S nimi přišla spousta práce, hlavně pro mou ženu, zároveň však spousta života a radosti do domu. Že se všechny děti narodily zdravé a až do dospělosti byly nemocné jen zřídka, byl dárek navíc. Víckrát jsme zažili situace, kdy jsme v nehodách a nebezpečích zůstali živí a zdraví.

Synod mne v roce 1970 zvolil s bratrem Christianem Müllerem jako členy ředitelství. Bylo však jasné, že práce v ředitelství církve se nedala dlouhodobě spojit s vedením ústavů v Gnadau. Proto mě synod 1973 zvolil jako člena ředitelství na plný úvazek. Mým úkolem byla hlavně agenda týkající se sborů. Protože náš distrikt byl malý, byla moje práce jen trochu úřadování, převážně šlo o bezprostřední vztahy a kontakty s lidmi. Za to jsem byl vděčný.

Podstatný podíl na životě naší domácnosti měli hosté. Od časů v Gnadau proud návštěv stále zesiloval. Hlavně s našimi dětmi přicházela a odcházela spousta mladých lidí. Ale podílel se na tom i větší rozsah práce, takže jsme každoročně přivítali na pár hodin nebo i dnů stovky lidí. Na druhou stranu jsem se těšil z pohostinství druhých při cestách po sborech a na konference. Od roku 1972 jsem měl zvláštní výsadu, že jsem směl služebně jezdit do zahraničí. Především šlo o kontakty s Jednotou na pevnině i v Anglii. Ještě intenzivněji jsem zažil společenství světové Jednoty na synodech 1967 v Potštejně a 1974 v Kingstonu na Jamajce. Pokaždé byl synod světové Jednoty silným zážitkem.

Politickou stránku našeho života jsem nechával dosud stranou, ačkoliv nás, žijící na hranici konfliktu mezi západem a východem, nutně ovlivňovala. V setkáváních

z obou stran hranice, ve zprávách z novin a ze západoněmeckého rozhlasu, ve stálém tlaku státního dozoru, v zážitcích našich dětí ze školy (žádné z nich nesmělo ke státní maturitě). Uvědomuji si, že jsem svůj život tehdy nevnímal příliš pod zorným úhlem politiky. Byl to naplněný život s Božím zaslíbením: ohrožený a omezovaný, s úspěchy i selháními, naplněný prací a kontakty s lidmi.

Po smrti bratra biskupa Hastinga si synod přál mít znovu biskupa na dosah, tedy v NDR. Zasedání synodu v našem distriktu mne zvolilo biskupem a synod na druhé straně hranice to hlasováním potvrdil. Byl jsem konsekrován na biskupa 2. března 1980 bratrem Hellmuthem Reichlem. U žádné z ostatních služeb, kterými jsem byl pověřen, jsem tolik nepocítoval svou nedostatečnost. Posilovala mne však vždycky jistota, že Bůh koná svou věc i se slabými lidmi. Ordinance a konsekrace dalších bratří a sester pro mne byly zvláštní radostí, jako předávání požehnání, které Pán dal své církvi, dalším pracovníkům.

Od dětství jsem Jednotu nevnímal jako společenství, které se vymezuje a uzavírá, ale jako to, které je na všechny strany v živých vztazích. Ekumenická spolupráce byla proto samozřejmá a důležitá. Ve společenství křesťanských církví (ACK) jsem po mnoho let reprezentoval přínos Jednoty pro hledání křesťanské jednoty. Během let jsem se tam seznámil s mnoha sestrami a bratřími od adventistů a kvakerů po katolíky, kteří byli na stejné cestě. Deset let jsem prožíval krásné společenství a nacházel oporu i v kolegiu biskupů evangelických církví v NDR.

Na podzim 1990 skončila má práce v ředitelství. Byl jsem vděčný, že jsem mohl úkol vložit do mladších rukou. Měl jsem před sebou ještě tři roky služby, během nichž jsem sloužil v diaspoře v Horní Lužici. Byla to práce asi na 20 místech, biblické kroužky, návštěvy, většinou u členů Jednoty a mnoha starých přátel. Intenzivní práce s biblí a setkávání s lidmi, kteří měli desetiletí zkušeností v životě víry činily tuto práci vzácnou.

Na prahu penzionování se ohlížím za svým zatím skoro sedmdesátiletým životem. Za války, v nemocech, v nebezpečích hlavně silničního provozu jsem byl až dodnes uchráněn. Byl jsem většinou zdrav a mohu dodnes sdílet život v lásce a důvěře s mou manželkou. To mě naplňuje vděčností.

Co mi ještě může být přisouzeno, ať radosti, trápení, úkoly a výzvy, to vědět nepotřebuji. Co vím, že mohu s důvěrou přijímat z Boží ruky každý den, který mi daruje. Věřím mu, že mě jeho ruka podrží, i kdyby měly přijít těžké dny a noci.

(1996)

Zprávy z UF

Zpráva o situaci v Albánii po zemětřesení

26. listopadu došlo v Albánii k silnému zemětřesení s ničivými důsledky. Od sestry a bratří jsme dostali následující podrobnosti:

Děkujeme vám, sestry a bratří, za podporu v těchto těžkých časech a za vaše modlitby. Máme dnes (3. prosince) oficiální zprávu o důsledcích zemětřesení. Počet obětí nakonec dosáhl 51, zraněných bylo přes 900. Skoro třicet lidí je v nemocnicích, tři z nich, kvůli těžkým zraněním, v zahraničí.

Tisíce lidí bez přístřeší jsou z nouzových přístřešků postupně stěhovány do náhradních prostor, hotelů a dalších zařízení, stovky lidí však stále zůstávají ve stanech. V řadě oblastí trvá stav nouze, tedy mimořádný stav. Modlíme se za ty, kdo někoho ztratili, aby jim Bůh dal pokoj a lidé pomoc.

V hotelích jsou asi 3 tisíce lidí, další tisíc ve státních budovách. Mezi 3 a 4 tisíci lidí odešlo z postižené oblasti ke známým a příbuzným. Na místě zůstává asi 1700 lidí v provizorních přístřešcích, protože se musejí starat o svůj dobytek.

Vyčíslení vzniklých škod, zvláště na budovách, bude delší proces. EU poslala odborníky, kteří pomáhají s jejich evidencí, další přišli ze sousedního Kosova. Jsou to stovky lidí, kteří vytvořili týmy a kontrolují stav všech budov. Těžce poškozených nebo zničených je asi 4000 domů a další tři tisíce poškozených méně. Vedle toho je přes 480 těžce poškozených vícepodlažních budov a přes 300 dalších poškozených méně. Práce řídí zvláštní komise, sestavená z vládních i zahraničních odborníků.

Ještě v prosinci přišla řada menších dodatečných otřesů, což nezpůsobilo mnoho škod, ale velkou paniku. Je málo platné, když odborníci tvrdí, že tyto otřesy nejsou nebezpečné, protože lidé jsou vystrašení a při prvním pohybu se snaží někam prchat. Školy jsou zavřeny, byl vyhlášen státní smutek. Pán Bůh nám pomáhej, abychom to překonali a byli schopni vidět v temnotě zase světlo.

Přítom pokud jde o členy Jednoty, můžeme vděčně sdělit, že se v žádném z našich společenství nevyskytla tragédie, nikdo nepřišel o život. Lidé jsou však dost vystrašení. Při návštěvách v prvních dnech prosince se ukázalo, že dva z našich sborových domů jsou zcela zničeny, máme však příslib od vlády, že plně podpoří jejich obnovu. Práce už začaly, odklízí se trosky. Poničena byla i řada starých domů, ale v souvislosti se zkázou kolem nás musíme vděčně říci, že jsme byli nejhoršího uchráněni. Bohu díky.

(Moravian Newsletter, prosinec 2019)

náš seniorát

Konvent Ochranovského seniorátu

V sobotu 9. listopadu se konalo ve sboru v Jablonci nad Nisou první zasedání 6. konventu Ochranovského seniorátu. Konvent, členové konventu a předsednictvo jsou vždy voleni na 4 roky. Začalo se tak šesté období naší „ochranovské“ existence v rámci Českobratrské církve evangelické. Protože jsme zároveň součástí světové Jednoty bratrské, konvent je také vždy synodem České misijní provincie Unitas fratrum. Úkolem konventu jsou předně otázky správní. Je předkládána zpráva o činnosti seniorátního výboru, zpráva o hospodaření a jsou projednávány návrhy. Ze zprávy seniorátního výboru je možno připomenout alespoň některé skutečnosti. V letošním roce došlo ke sloučení sborů v Koberovech a v Železném Brodě a domovským sborem se pro obě společenství stává Železný Brod. Kořenovský kostelík je v letních měsících využíván pro pravidelné nedělní bohoslužby (od června do září) a také je místem, kde jsou uzavírány mnohé svatby. Civilní i církevní. Kostelík je dlouhodobě udržován a letos byla nově natřena nová šindelová střecha. V potštejnském sboru nastoupil od září nový kazatel, bratr Jaromír Strádal. Z významných událostí jsme si připomněli Den misijní provincie, seniorátní setkání žen a především podzimní partnerské setkání v Ochranově.

Konvent projednal obvyklé návrhy, které se týkají všech našich sborů. Rozdělení seniorátních i celocírkevních repartic (odvody sborů), vyhlášení seniorátních sbírek i rámcový rozpočet seniorátního výboru. Trvalou a palčivou otázkou zůstává nedostatek kazatelů. V současnosti máme tři plně administrované sbory.

Součástí konventu jsou vždy také zprávy z jednotlivých sborů. Těší nás, že v mnoha sborech jsou velmi aktivní členové a tam, kde právě není farář, zastanou mnohou práci. Velký dík patří hostitelskému jabloneckému sboru.

Za redakci SIM.

...a takto vypadal kořenovský kostelík v zimních měsících, když ještě bývaly zimy

Otče v nebesích,

zjevuješ nám v betlémských jeslích svou velikou lásku,
s níž se nám zcela dáváš ve svém milém synu;

my však jsme obklopeni samou nenávistí
a sami se jí také proviňujeme.

Pro nás se stal Kristus člověkem;
my však se podílíme na době,
v níž člověk a lidství nic neplatí.

Ty voláš všecken svět k životu,
my však se přičiňujeme ze všech sil,
aby žeň smrti a zkázy byla vždy větší.

Andělské poselství nás volá k radosti,
my však jsme příliš tupí a plní starostí,
abychom mu mohli uvěřit.

A přece křičí naše srdce o lásce, životu a radosti.
Proto tě prosíme: uzdrav naše srdce od starosti a nevěry
a smiluj se nad námi.

Ty chudé dítě v jeslích,
obohať nás svou chudobou.

Pohrdaný Spasiteli, jemuž svět nepřeje útulek,
učiň, aby tvá pohana byla naší ctí.

Lidský synu bez domova, který nemáš, kam bys hlavu sklonil,
dej nám přijít do tvého domova.

Nebeský Synu Boží, jenž ses pro nás stal zcela malý,
dej nám dětskou prostotu,
abychom si od tebe dali všechno darovat.

Martin Albertz (německý farář, vězeň, 1944)

Pozvání na svatbu

Blaze těm, kdo jsou pozváni na svatbu Beránkovu (Zj 19,9)

Jako farář jsem se účastnil velkého množství svateb. A proto dobře vím, že svatby bývají různé - okázalé i cudné, pompézní i skromné, výstřední i obyčejné, rozverně i vážné. Je něco jiného svatba v kostele, kam přijde třeba sto dvacet lidí, a něco jiného svatba na paloučku u lesa za účasti pouze svědků. A naopak - svatba v katedrále, kde se ztrácí deset svatebčanů, a svatba na louce, kam se sjede několik set kamarádů či fanoušků. A tak dále, těch kombinací je mnoho.

Jaká asi bude svatba Beránková? Na co se připravit, na co se těšit?

Podle kontextu knihy Zjevení se zdá, že svatba to bude obří: *A slyšel jsem zpěv jakoby ohromného zástupu, jako hukot množství vod a jako dunění hromu: Haleluja, ujal se vlády Pán Bůh náš všemohoucí. Radujme se a jásejme a vzdávejme mu chválu; přišel den svatby Beránkovy, jeho choť se připravila a byl jí dán zářivě čistý kment, aby se jím oděla.*

Já vám nevím. Na jednu stranu to vypadá, že tenhle zpěv předpokládá nějakou svatbu zcela kolosální, až vesmírnou, na druhou stranu my tam nebudeme jen přizvaní hosté, kteří mají tvořit atmosféru chvíle, nýbrž bude to svatba naše, my všichni budeme chotí Beránkovou, součástí církve, součástí lidstva, které si Kristus zamiloval. Bude to tedy monstrózní, všichni dohromady, anebo spíš soukromé, věc jen a jen moje?

Tohle bible neřeší. Logistika svatby Beránkovy je ve hvězdách, necháme se překvapit. Spíš bychom si asi měli všimnout, že svatba v bibli vždycky nějak souvisí s hostinou. Tedy se společným jídlem a pitím. Na hostinách nikdy člověk nesedí sám, ale s dalšími lidmi. Bývají tam přátelé, ale i lidé cizí, s nimiž můžeme prohodit pár slov a třeba se i seznámit.

Popouštím tedy uzdu fantazii a představuji si, že svatba Beránková bude taková, aby se nám líbila. Obřad zařídí ženich a my rádi jeho nabídku přijmeme. Velikost shromáždění bude tak akorát, aby nepřevládla nelibost. Určitě se zúčastní rodiče a sourozenci, děti s partnery a vnoučata, spousta přátel a milých lidí, které rádi uvidíme. Nejspíš tam budou i lidé cizí, pro které jsme byli důležití my, nebo kteří byli důležití pro nás. A ještě se přimluví za ty, kteří v Krista z nějakého důvodu neuvěřili - mohl bys je, Pane, taky pozvat? To bude hukot, to bude dunění hromu! Všichni se budeme radovat, vynikající víno poteče proudem.

Tak takhle já si to maluju, snad mi to Pán Bůh odpustí. Beránku Boží, k tobě jdu!

Štěpán Hájek (z knížky Zastav se na chvíli...)